

Amtmændenes alsidige arbejde

**Foredrag
v/ cand.mag. Torben Albret Kristensen**

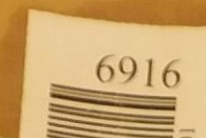
**Slægtshistorisk Forening Guldborgsund
28. oktober 2023**

www.torbenalbret.dk

Amts
JOURNAL
1934

TILLÆG
til
Ribe Amts
JOURNAL
1934

Ribe Amts
JOURNAL
1935

Hvad skal der ske?

- Redegørelse for begreberne Amt, Amtstue, Amtmand og Amtsforvalter
- Kort historisk gennemgang 1660/62-1970
- Amtmændenes opgaver i hovedtræk
- Pause
- Detaljeret gennemgang af amtmændenes opgaver
- Hvor finder vi det?
- Spørgsmål

Begreber

- Amt/ stiftamt
- Amtmand/ stiftamtmand
- Amtmandskab
- Amtsforvaltning
- Amtsråd
- Amtskommune
- Amtstue
- Amtsskriver/ amtsforvalter

Udviklingen 1660-1970

- 1660-1662: Fra len til amter
- 1671-1674: Nyordning og nye len
- 1793-1809: 1. amtsreform
- 1792-1827: Flere beføjelser
- 1841-1868: Amtsråd og færre beføjelser
- 1970: 2. amtsreform

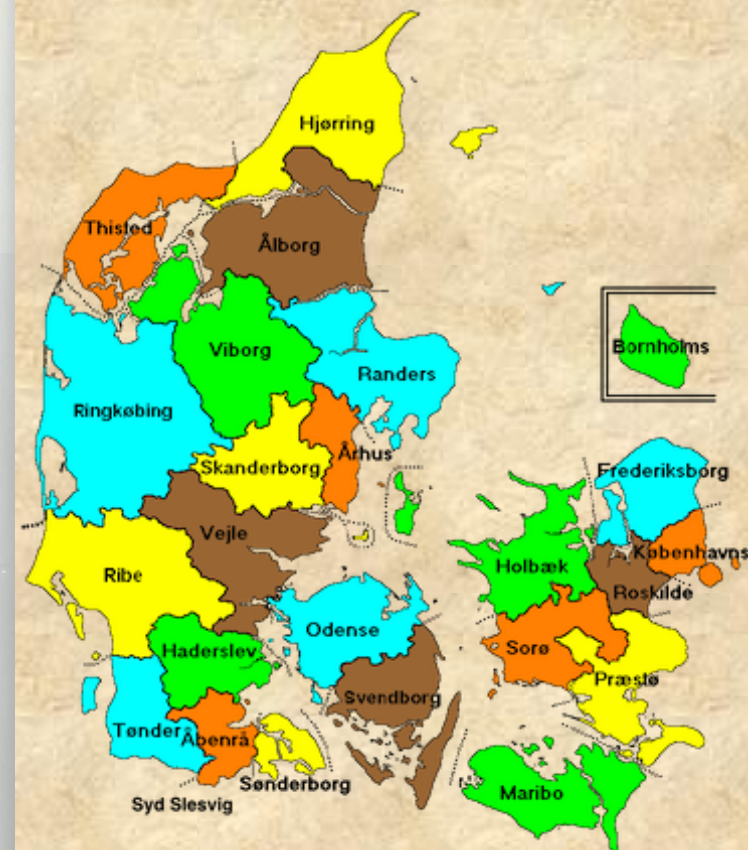
Amterne 1662, 1750 og 1950

Lensinddeling 1662

Figur 6. Danmarks amter 1750

Herred(er)	Len 1660	Stiftamt	Amt/ Amtmandskab(er) før amtsreformen 1793			Amt(er) efter amtsreformen 1793
Lolland Nørre og Sønder	Halsted Kloster	Fyns til 1672, derefter Lolland-Falster	Halsted Kloster Amt 1660-1661	Aalholm og Halsted Kloster Amter 1661-1685/86	Aalholm, Halsted Kloster og Maribo Amter 1685/86-1803	Maribo Amt 1803-1970 (også kaldet Lolland-Falster <u>Stiftamt</u>)
Fuglse og Musse	Aalholm		Aalholm Amt 1660-1661			
Spredt gods på Lolland og Falster	Maribo Kloster		Maribo Kloster Amt 1660-1685/86			
Købstæderne Nakskov, Maribo, Rødby, Saxkøbing, Nysted, Nykøbing Falster og Stubbekøbing	Udenfor lens-inddelingen	Fyns <u>Stiftamt</u> 1660-1672		Lolland-Falster <u>Stiftamt</u> 1672-1803		
Falster Nørre og Sønder samt Fejø Birk	Nykøbing	Fyns til 1672, derefter Lolland-Falster	Nykøbing Amt 1660-1689	Nykøbing Amt 1689-1803		
Øen Bogø				Møns Amt 1689-1803		Præstø Amt 1803-1970

Købstaden Aalborg samt Nørresundby (fra 1900)		Udenfor lens-inddelingen	Aalborg Stift amt 1660-1794				Aalborg (Stift)amt 1793/94-1970 (inkl. hele Kær Herred)			
Købstaden Nibe samt Løgstør (fra 1900)			Viborg Stift amt 1660-1794							
Købstæderne Hobro og Mariager			Aarhus Stift amt 1660-1794							
Onsild	Mariager Kloster	Aarhus	Mariager Kloster Amt 1660-1664	Dronningborg Amt 1664-1716		Randers Amt 1794-1970				
Gislum		Viborg		Mariager Kloster Amt 1664-1671						
Lysgård	Silkeborg	Aarhus	Silkeborg Amt 1660-1671	Silkeborg -Mariager Amter 1671-1716	Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amter 1716-1793/94	Viborg (Stift)amt 1794-1970				
Hids						Skanderborg-Aakær Amter 1794-1799	Aarhus (Stift)amt 1799-1821		Viborg (Stift)amt 1821-1970	
Del af Gjern (Linå, Tvillum, Skannerup, Gjern, Skorup, Søby, Sporup, Voldby og Hammel sogne)							Aarhus (Stift)amt 1799-1824		Skanderborg Amt 1824-1867	Aarhus (Stift)amt 1867-1950
Vrads						Ringkøbing A. 1794-1821	Aarhus (Stift)amt 1821-1824			
Gerlev, Nørhald, Rougsø og Støvring	Dronningborg		Dronningborg Amt 1660-1716			Randers Amt 1794-1970				
Houlbjerg og Sønderlyng						Viborg (Stift)amt 1794-1970				
Galten						Havreballegård-Stjernholm Amter 1794-1799		Randers Amt 1799-1970		
Købstæderne Randers, Grenaa og Ebeltoft	Udenfor lens-inddelingen	Aarhus Stift amt 1660-1794				Randers Amt 1794-1970				
Sønderhald, Djurs Nørre og Sønder, Mols og Øster Lisbjerg samt øen Anholt	Kalø	Aarhus	Kalø Amt 1660-1671	Havreballegård, Stjernholm og Kalø Amter 1671-1683	Kalø Amt 1683-1794					
Købstaden Aarhus	Udenfor lens-inddelingen	Aarhus Stift amt 1660-1802				Aarhus (Stift)amt 1799/1802-1970				
Hasle, Ning og Vester Lisbjerg samt øen Tunø	Havreballegård (Aarhusgård)	Aarhus	Havreballegård Amt 1660-1671	Havreballegård, Stjernholm og Kalø	Havreballegård-Stjernholm					

Godser med amtsbeføjelser

Sjælland:

- Samsø (1677)
- Holsteinborg (1708)
- Ledreborg (1746)
- Bregentved (1750)
- Vallø (1754?)
- Løvenborg (1773)
- Frederiksværk (1837?)

Lolland-Falster:

- Juellinge (1672)
- Knuthenborg (1714)
- Christiansæde (1729)
- Christiansholm (1734)
- Guldborgland (1784)

Jylland:

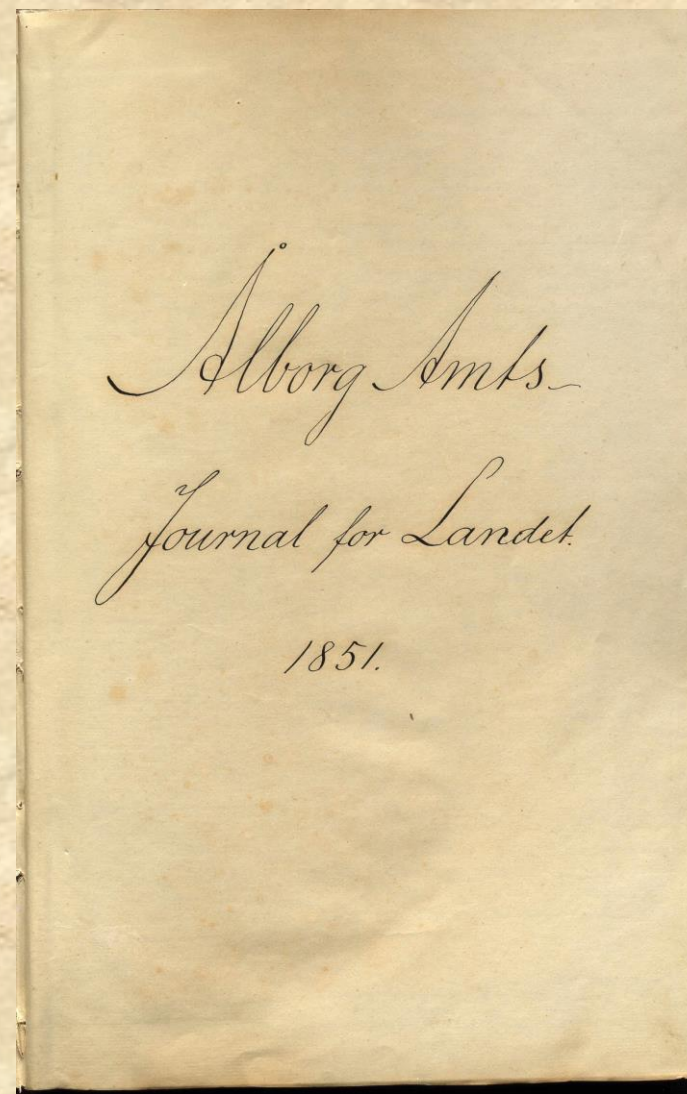
- Frijsenborg (1672)
- Vilhelmsborg (1673)

Fyn:

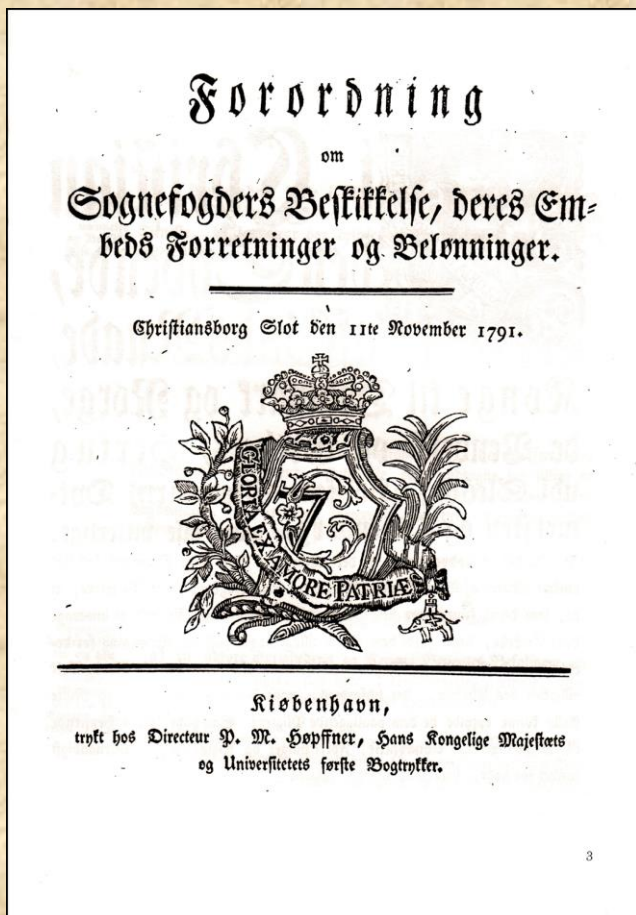
- Brahetrolleborg (1672)
- Holckenhavn (1672)
- Langeland (1672)
- Wedellsborg (1672)
- Scheelenborg (1680)
- Gyldensten (1720)
- Holstenshus (1779)
- Lehn (1784)
- Muckadell (1784)
- Brahesminde (1798)

Amtmændenes opgaver

- Indberetninger til centraladministrationen
- Ekspeditionskontor for samme
- Udstedelse af bevillinger
- Tilsynsopgaver
- Overpolitiret/ forligsmægler
- Skifteforvaltning
- Udskrivningsvæsen
- mm.

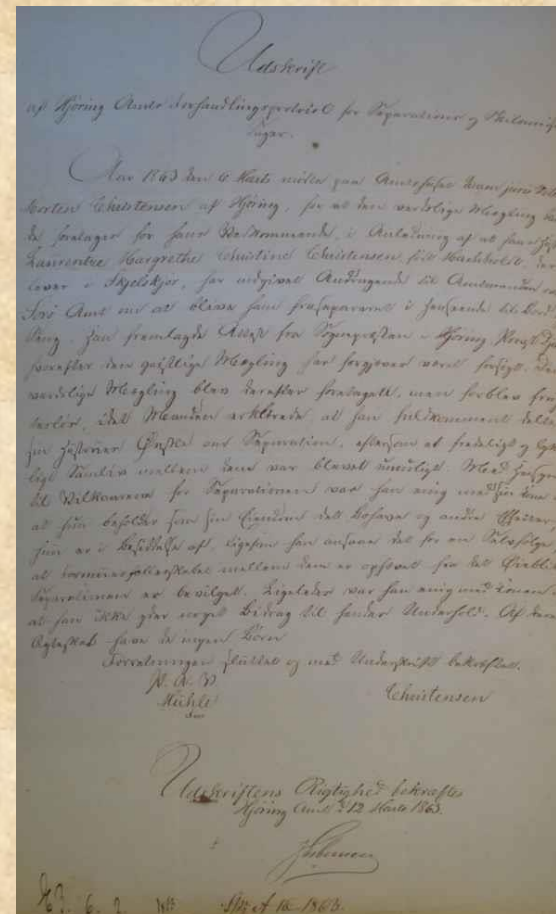
Ekspeditionskontor

- Indberetninger/ relationer
- Forordninger og reskripter
- Ansøgninger og bevillinger
- Supplikker

Bevillinger

- Ad mandatum regis (på kongens vegne)
 - Bevilling til at sidde i uskiftet bo
 - Myndighedsbevillinger
 - Bevilling til opløsning af ægteskab
- I eget navn
 - Separationsbevillinger (fra 1800)
 - Adoptionsbevillinger (fra 1923)
 - Beneficium paupertatis (fri proces)
 - Næringsbevilling til landhåndværkere (før 1857)
 - Dispensation fra brandloven

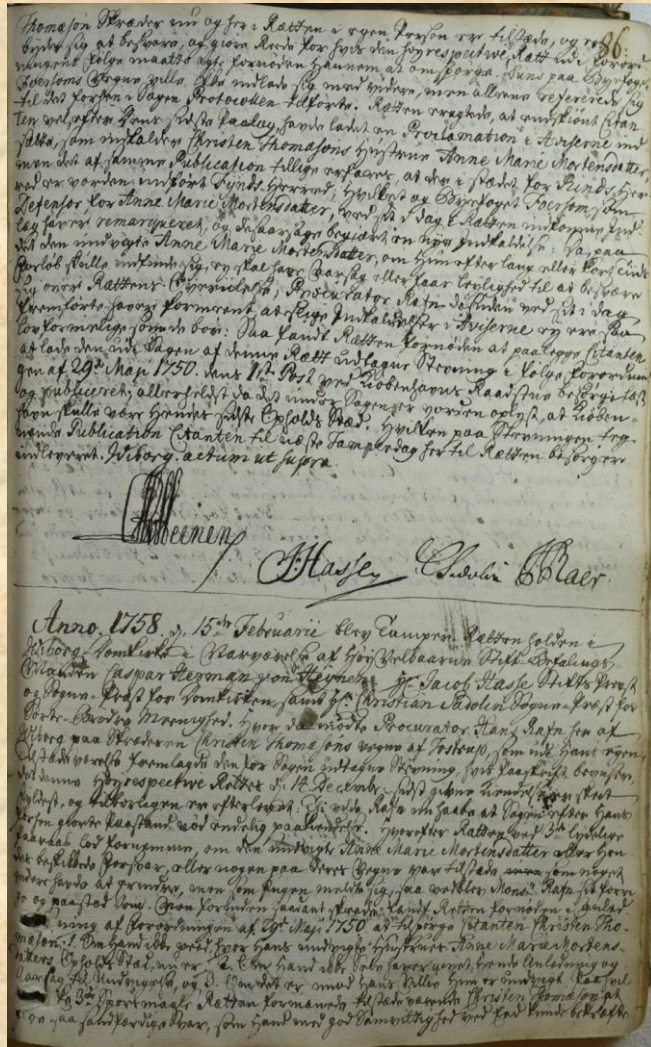
Tilsynsopgaver

- Veje og broer
- Skove og kyster
- Fattigvæsen
- Skolevæsen
- Retsvæsen
- Sundhedsvæsen

- Kirker og præster
- Købstæder og sognekommuner

Retspleje

- Dommer i Tamperretten
1660-1797
- Overpolitiret
1791-1849
- Forligsmægler
1795-1857
- Familieretlige opgaver

Skifteforvaltning på landet 1671-1793/1850

- Godsejere
- Selvejere
- Embedsmænd
- Indsiddere
- Aftægtsfolk

Udskrivningsvæsen

Deres Kongelige Majestæts til Dan-
mark og Norge ic. besejler Amtmand
over Thisted Amt,

Niels Ferslev,

Gjør vitterligt:

af Løbs-Nr. 178, nye Løbs-Nr. 138,
af Lagdet No. 1,udi Nysched Amt Om Højesteret
Michael Peter som er 40 Aar gammel, høi og Sonnen-
af Dine, 6 Fædder af Haar, 6 om af Skuldre, 6 om af
Been, har Tillodse at rejse til, og tiene i Stockholm i de
Næste 3 Maaned, indtil minn 1790 den 15de Nov.
dog at han, om Kongens Tjeneste det forinden udfordrer, til
Lid og Stad, efter nærmere tillagt Ordre, skal indfinde sig;
Samladest il Løbs-Nr. 138, og tilfær, min An-
modning, at i prædiferen fornævnte Omstændigheder Michael Peter
maa, paa saadan sin lovlige Rejse, ubehindret pass- og repassere.

Christed Amthaus den 7te May 1795

Mrs. Wm. L. Brown 20 Sept. 1840

Cautionisten er *Anton Nicol. Michaelien Beck. Andm.*

Nota. Herend Afskrift skal *Chri: Chophen Michael Beth* forebisse
 Engdemand *Chri: Chophen Michael Beth* dette Paa, at han kan
 antagende, hvem Cautionisten er, og vide at tagtatte sine Pligter: Ved Af-
 bagetomst skal *Chri: Chophen Michael Beth* melde sig paa Aants-
 Contoiret, at uderle dette Paa med Cautionen, *vor her paa Komman-
 med Kaptainerne* og paa Aants udfaaftte *herde* at paa igjen
 so Komman *herde* alle *herde*

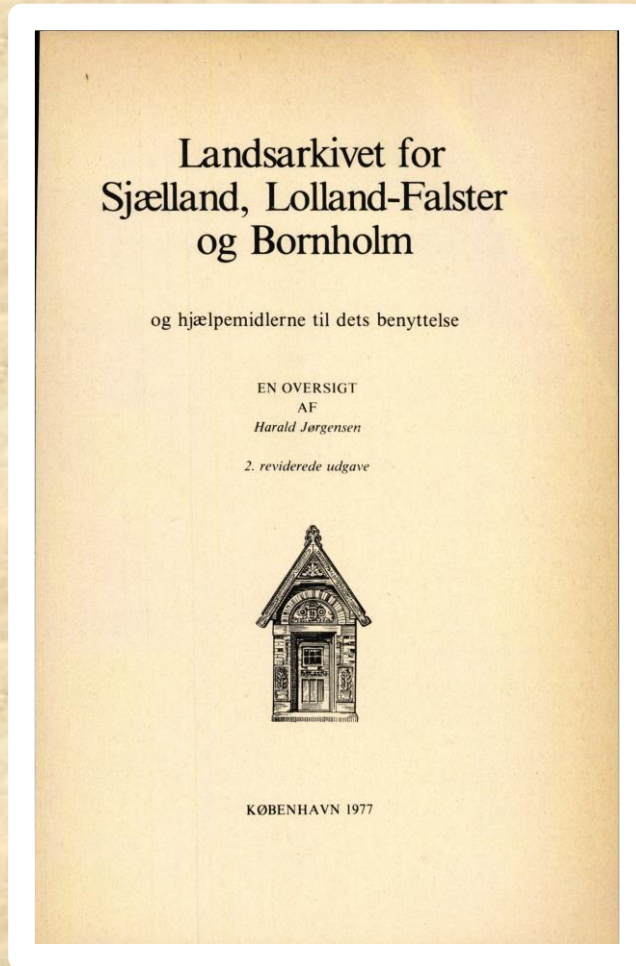
- Sæde i landmilitss- og sø-
enroullerings-sessionerne
1702/44-1788
- Udstedelse af amtspas
1788-1849/60

Diverse øvrige opgaver

- Brandforsikring på landet
1792-1800
- Landvæsens-kommissionerne
- Hoveriafløsning
1788-1802
- Befalingsmand for
Kystmilitsen
1808-1814
- Beskikkelse af sognefogeder,
brandfogeder m.fl.

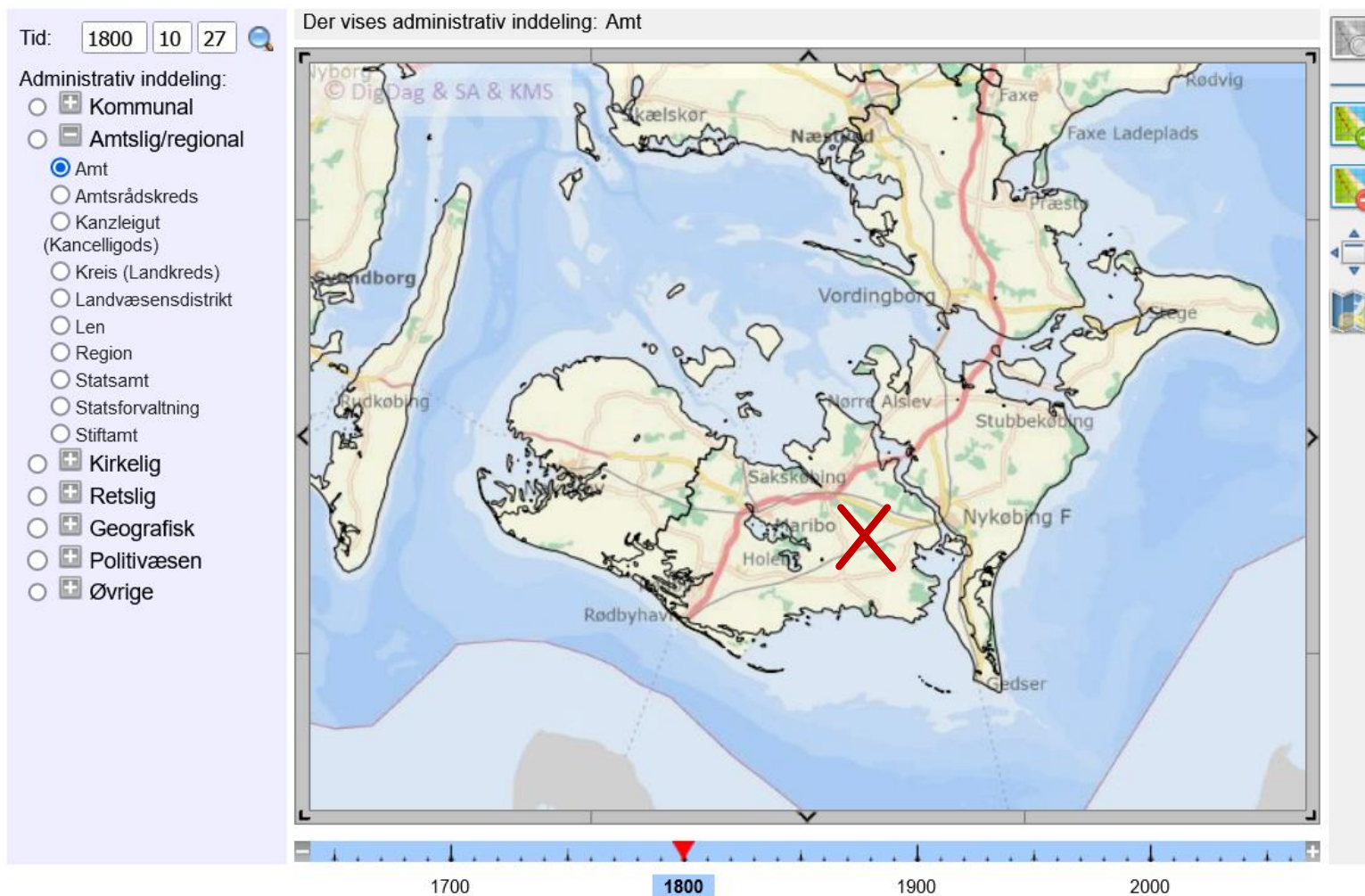
Hvor finder vi det?

- www.digdag.dk
- Arkivalieronline
- Guider og registraturer
- Daisy

Digdag.dk

Almindeligt kort ↗

Almindeligt kort ➔

Til søgning

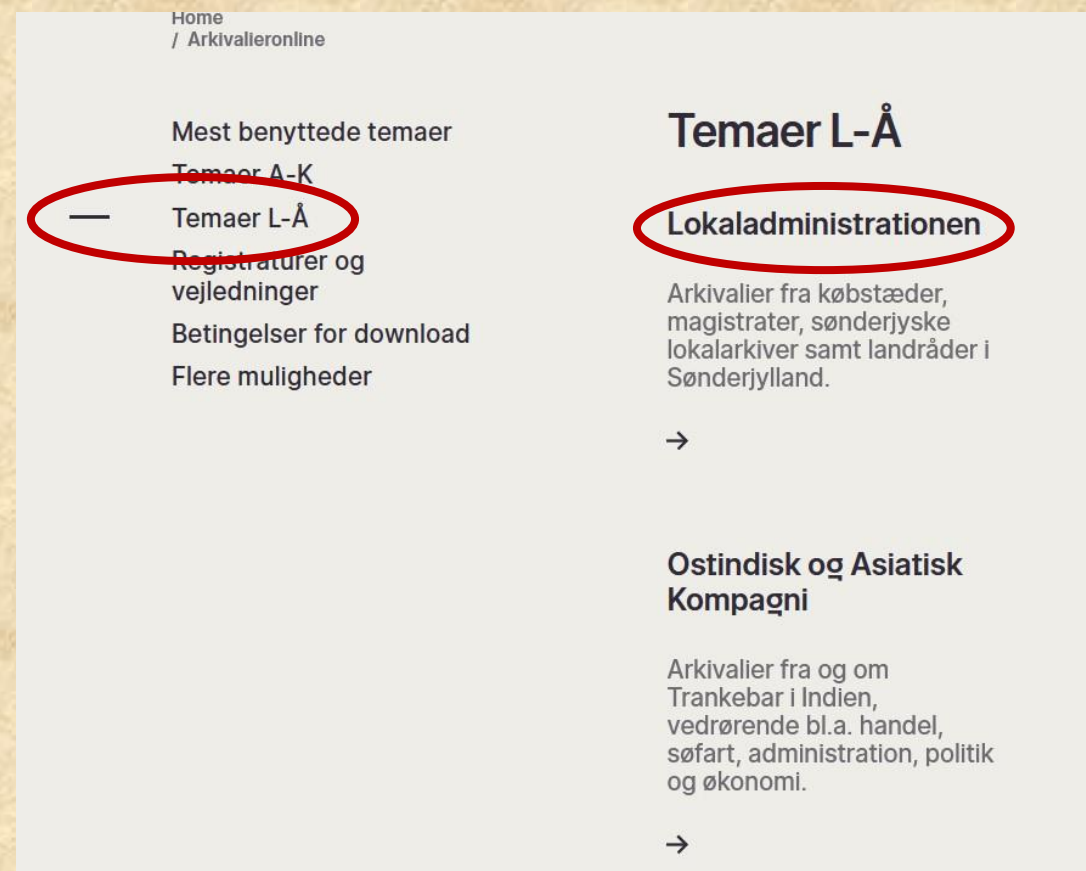
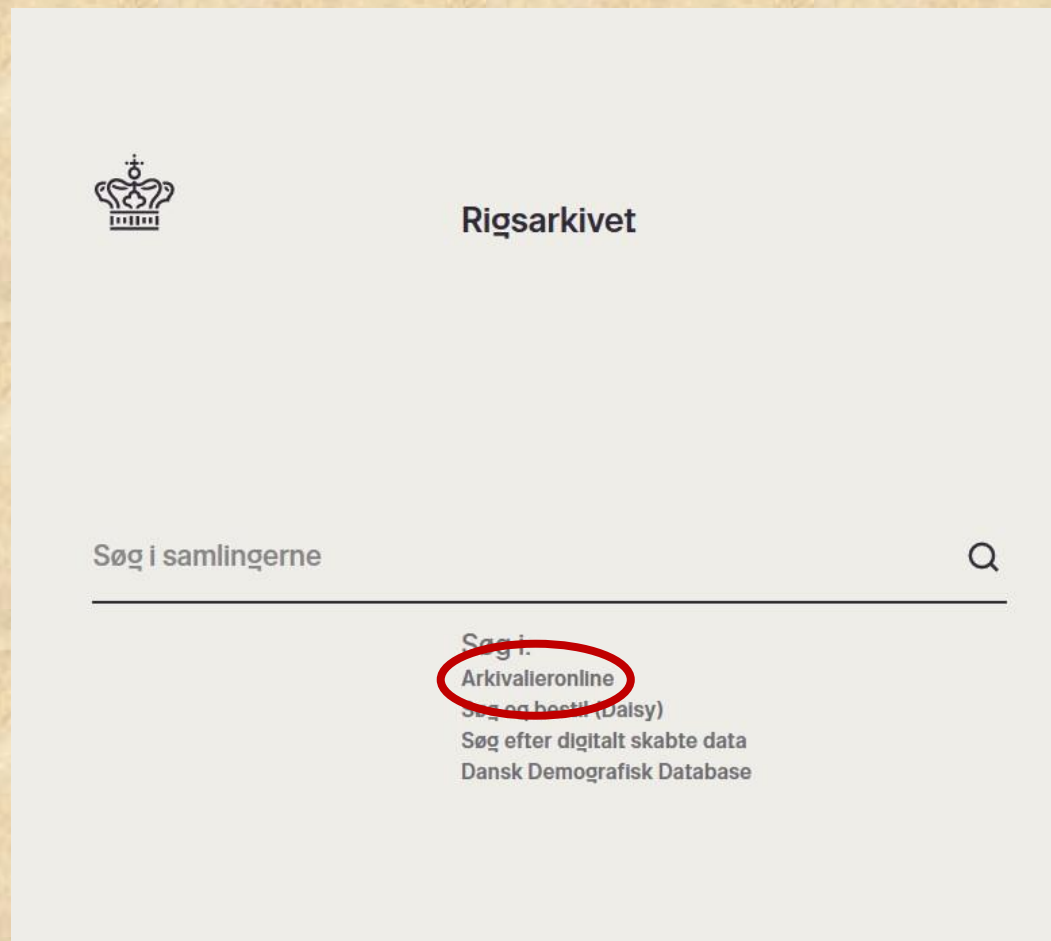
[Alholm amt](#)

1794-07-02 - 1803-05-25

Der vises administrativ inddeling: Amt

Arkivalieronline

Lokaladministrationen

Her finder du kilder, som vedrører lokaladministrationens historie. [Tilmeld dig Arkivalieronlines nyhedsbrev](#). [Se kommende digitaliseringer på Arkivalieronline](#).

Navn	Beskrivelse	Læs mere om
Aabenraa købstad	Her kan du finde oplysninger om hele byens offentlige liv, bl.a. om byens forfatning, borgerskaber, embeds- og tjenestefolk, justits- og politisager, finansvæsen, bygnings- og vejsager, post, told, søfart, handels- og næringssager, militærsager, kirker, skoler, fattigvæsen m.m.	
Aarhus Købstad	Diverse protokoller fra den Aarhus' Rådstue samt Købstad. Endvidere arkivalier (primært forhandlingsprotokoller) fra de omkringliggende sognekommuner, der i 1960'erne og indtil kommunalreformen i 1970 indgik i Aarhus Kommune.	
Amter og len	Journaler, alimentationsjournaler, kopibøger, skifter, regnskaber og meget andet fra en række amtsarkiver. I journalerne finder du de oplysninger om journalnummer m.v., som skal bruges til at bestille selve sagen frem til brug på læsesalen.	
Amtstuer	Her finder du regnskaber, matrikler, skattesager, jordbøger og andet. Det meste vedrører amternes økonomi, men der er også andet, f.eks. skifter.	
De sønderjyske fyrstearkiver	Indeholder en samling af fyrstearkiver med tilknytning til Sønderjylland/Slesvig. Samlingen indeholder meget lokalhistorisk stof til Sønderjyllands historie, men også til Danmarkshistorien, hvor de sønderjyske fyrster ofte spillede en central rolle. I samlingerne kan man finde fyrstehusenes korrespondance, sager om grænsestridigheder, regnskaber, oppebørselslister, domme, sager om embedsmænd, kirke- og skolesager med meget mere.	Læs her
Haderslev købstad	Her kan du finde oplysninger om hele byens offentlige liv, bl.a. om byens forfatning, borgerskaber, embeds- og tjenestefolk, justits- og politisager, finansvæsen, bygnings- og vejsager, post, told, søfart, handels- og næringssager, militærsager, kirker, skoler, fattigvæsen m.m.	
Kommuner på landet	Her finder du mange forskellige kommunale arkivalier. Samlingen er endnu ikke så stor, men mere vil	

Her finder du kilder, som vedrører lokaladministrationens historie.

[Tilmeld dig Arkivalieronlines nyhedsbrev](#).

[Se kommende digitaliseringer på Arkivalieronline](#).

Information

[Privatlivspolitik](#)

[Cookiepolitik](#)

[Tilgængelighedserklæring](#)

Nykøbing Falster Amt	Journal A over indkomne breve (1803 - 1803)
Nykøbing Falster Amt	Kopibog over indkomne breve (1722 - 1751)
Nykøbing Falster Amt	Kopibog over udgående breve (1722 - 1803)
Nykøbing Falster Amt	Register til skifteprotokol (1723 - 1793)
Nykøbing Falster Amt	Registratur over indkomne kammerkollegiebreve (1794 - 1803)
Nykøbing Falster Amt	Skifteprotokol (1723 - 1793)

Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Journal over indkomne kgl. befalinger (1685 - 1735)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Journal over kgl. befalinger m.m. ang. landmilitsen, sessionen m.v. (1701 - 1715)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Kommissariatsskifter (1711 - 1803)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Kopibog over udgående breve og resolutioner (1664 - 1735)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Militær journal (1794 - 1797)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Register til skifteprotokol (1736 - 1797)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Skifteprotokol (1736 - 1797)
Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	Skiftesager (1708 - 1760)

Maribo Amt	Brevliste (1860 - 1898)
Maribo Amt	Forhandlingsprotokol for separations- og skilsmisssager (1858 - 1970)
Maribo Amt	Journal (1815 - 1850)
Maribo Amt	Journal (1851 - 1959)
Maribo Amt	Journalregister (1799 - 1807)
Maribo Amt	Journalregister (1851 - 1919)
Maribo Amt	Kollegialkopibog (1815 - 1848)
Maribo Amt	Koncepter (1850 - 1950)
Maribo Amt	Kopibog (1815 - 1850)
Maribo Amt	Militær journal (1800 - 1850)
Maribo Amt	Militær kopibog (1794 - 1850)
Maribo Amt	Ministerialkopibog (1849 - 1850)
Maribo Amt	Register til Maribo Amts eksekutorboer 1875-1932 (1875 - 1932)
Maribo Amt	Register til militær journal (1800 - 1807)
Maribo Amt	Register til militær kopibog (1800 - 1807)
Maribo Amt	Registratur over indkomne kollegiebreve (1815 - 1828)

Daisy

Rigsarkivet

Søg i samlingerne

Søg i:

Arkivaleronline

Søg og bestil (Daisy)

Søg efter digitalt skabte data

Dansk Demografisk Database

Søg i arkivaliesamlingerne

Arkivskaber eller arkivserie:

Arkivskaber:

Arkivserie:

Periode:

-

Søg i Daisy

Der blev fundet **7** poster.

Side **1** af 1.

Fra 	Til	Arkivskaber 	Arkivserie
1660	1803	Amtmandskabet for Ålholm, Maribo Kloster og Halsted Kloster	vis arkivserier
1720	1731	Ålholm og Maribo Domænegods Amtstue	vis arkivserier
1660	1801	Ålholm og Maribo Klosters Amtstue	vis arkivserier
1660	1803	Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter	vis arkivserier
1764	1796	Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter, Ekstraskatteansætningskommission	vis arkivserier
1761	1803	Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter, Landvæsenskommission	vis arkivserier
1791	1803	Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter, Overpolitiretten	vis arkivserier

MINE BRUGERSIDER

[Log ind](#)[Ny bruger?](#)

SØG OG BESTIL

[Søg efter arkivalier](#)

HJÆLP TIL SØG OG BESTIL

[Om arkivalierne](#)[Sådan søger du](#)[Sådan bestiller du](#)[Tips til søgning](#)[Ordforklaring](#)[Andre søgemuligheder](#)

INFORMATION

[Privatlivspolitik](#)[Cookiepolitik](#)[Tilgængelighedserklæring](#)[Læs højt](#) [Print](#)[Ny søgning](#)

Arkivskaber:

Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter

Fra	Til	Officielle navne
1660	1803	Ålholm, Maribo og Halsted Klosters Amter

Fra	Til	Kaldenavne
1660	1803	Amtmandskabet for Ålholm, Maribo Kloster og Halsted Kloster

Læs mere om [arkivskaberen](#)

<u>Fra</u>	<u>Til</u>	<u>Arkivserier</u>
1694	1813	Amtsstuernes breve
1771	1773	Danske Kammerbreve
1794	1802	Delinkventregnskab
1687	1778	Diverse dokumenter
1729	1796	Diverse overformynderisager
1735	1802	Fattigkasseregnskaber
1734	1847	Forskelligt
1789	1851	Hoveriforeninger
1773	1773	Hoverireglement
1685	1735	Journal over indkomne kgl. befalinger
1701	1715	Journal over kgl. befalinger m.m. ang. landmilitsen, sessionen m.v.
1705	1803	Justitssager
1687	1722	Kgl. resolutioner

~ Tak for i dag ~

Torben Albret Kristensen
Enghavevej 16, Næstved By
4700 Næstved

20287611

torbenalbret@gmail.com

www.torbenalbret.dk

www.facebook.com/torben.tkak.dk

